

Namazlı Arkadaşlar Edinmemiz Lazım

Namaz bir derya. O deryadan sizlerle bir miktar paylaşmak istiyoruz inşallah.

Bir ayet var hocam, malumunuz, "Namaz kılanlara yazıklar olsun" diye. Hem namaz kılıyor hem de Allah Teâlâ'nın bu sözüne muhatap oluyor. Burada nasıl bir kişilikle karşı karşıya oluyoruz?

Ayetin sadece o bölümünü aldığımızda sanki namaz kılmakla bir kötülük yapılmış gibi anlaşılıyor. Öyle değil tabii ki. Yazıklar olsun ama sebepleri var.

Namaz, etki etmesi için yapılan bir ibadettir. Bu etki özelliğinden koparılmış bir namaz için böyle buyuruyor Allah. Ayetin devamında, "namazından gafiller" için böyle söylüyor Allah. Böylece ayet bizi, namazın icra etmesi gereken fonksiyona davet etmiş oluyor. Eğer bir Müslüman, namaz kılıyor ama buna rağmen günlük hayatında namaz yankısı olmuyorsa, başka bir ayette buyrulduğu gibi "Namaz kötülüklerden alıkoyar" durumu olmuyor ve faziletler ilave etmiyorsa Müslüman'a, bu şuna benzer:

Bir Müslüman, işinden hastaneye gidiyor. Hastaneden tekrar işine geliyor. Peki bu adamın iki işi mi var? Çünkü hastaneye bir kere gidip bir daha gitmemesi gerekiyordu. Namaz adeta bir ambulans gibidir. Acil bir vakada ona girilir ve Allah'ın izniyle de işi biter. Yani namaz, bütünüyle karşılığı ahirette görülmek için yapılmıyor. Asla.

Eğer böyle dersek "Yazıklar olsun o namaz kılanlara" olur. Evet, ahirette sevap toplamak için var namaz; ama dünyada da fonksiyonu olması lazım.

Bu fonksiyonların birincisi, kötülüklerden arındırmadır. En başta yalan, gıybet, alkol, zina... Allah neyi münkerat (çirkin şeyler) olarak karşımıza koyduysa. Yaratan'ın insana yakıştırmadığı ve mümin toplumun ayıp gördüğü her ne varsa.

Bunlardan alıkoyacak ama bu kadar da değil: Namaz bir terakki (manevî yükselme) sebebi olmalı. Mesela beş yıl önce namaza başlamış bir mümini düşünelim: Sadece namaz kıldığını kabul etsek bile beş yıl önce onun ahlakî-insanî kimliği seksen derece idiye beş yıl sonra seksen beş olmalı. Namaz, nezaketini ve insanî duygularını artırmalı.

Mesela köyünde, bir evdeki yetim çocuğun konusu açıldığında konuşulup "Allah sabırlar versin" deniyor ve kapanıyordu konu. Ama beş yıl namaz kılmış bir Müslüman, hanımıyla-kocasıyla sofraya oturduğunda "Yahu biz yiyoruz ama o yetimin durumu nedir?" diyen biri hâline gelmeli. Merhameti ve şefkati, namaz sayesinde artmalı.

Namaz sonuçta, belli hareketleri yapıp çıktığımız bir ibadet. Hangi muhtevayla insanı böyle yükseltir ki namaz?

Namazı eğer dört rekâtlık bir eğilip kalkma olarak anlarsak bahsettiğimiz ilerlemeleri sağlayamaz mümin üzerinde. Madem öyle evinde oturup kalk. İyi bir atlet ya da güreşçinin de süper namazlı olması lazım öyleyse. Tabii ki böyle değil.

Beş vakit namazlı olduğumuzu kabul edelim. Beş defa lavaboya geçmek demek bu. Beş defa tepeden tırnağa temizlenmek. Üstünde bir kalem ucu kadar boya var mı yok mu diye dikkat etmek, abdestten dolayı. Her gün kırk defa Fatiha suresini özümsemek demek. Yön sahibi olmak demek...

Namaz sayesinde mümin, bel bükeceği ve alnını toprağa koyacağı makamı hatırlar. Eğer namaz, bunları icra etmiyorsa sorun buradan kaynaklanır zaten. Mesela biz, "Şu adam namaz kıldı ama Fatiha'yı okumadı, onun namazı hiçbir mezhebe göre olmaz" dediğimiz gibi, "Bu adam Fatiha'yı

okudu ama 'Ben kredi almazsam aç kalırım' dedi" demeliyiz. Aslında bu adam Fatiha'yı okumuş olsa bile Fatihalık Müslüman değil.

Rahmetli Timurtaş Uçar hocamdan bir sene ders okumuştum. İstanbul'a ilk geldiği zamanlarda imam-hatiplerdeki hoca boşluğundan dolayı bize derse gelmişti. Kürsülerdeki gibi değildi ama yine de muhteşem bir hocamızdı. Bu sebeple de hiçbir dersini kaçırmazdık. Dinleyenler hatırlayacaklardır; şöyle bir tarifi vardır onun: "Yahu kardeşim, Allahuekber dediğin zaman, elinin tersiyle dünyayı geriye atıyorsun, yönünü Kâbe'ye açıyorsun, bilsene bunu!"

Çok hoş bir tarif bu. Elinin tersiyle dünyayı geriye atıyorsun, kulaklarına kaldırdığın zaman avuçlarını. Tabii bu bir mizansen sonuçta ama çok hoş bir yakıştırma.

Eğer dünyayı elinin tersiyle en az on dakikalığına itemiyorsan, hâlâ dünya, kalbin sultanıysa ve biz namazda sadece secde-rükû yapıyor görünüyorsak işte burada, "Yazıklar olsun" devreye giriyor.

Şöyle bir durum var hocam: O on dakika... Şuradan çıkıp şuraya giriliyor sonuçta ve namaz iklimine girilmiş olunuyor. Dışarıda hakikaten İslamî bir iklim olsa, namazın iklimine girmek de kolay olur gibi geliyor. Ama dışarıda dünyayı kalbin sultanı hâline getiren alakalar ve bağlar var.

Bu alakaları hiçbir zaman sıfırlayamayız hocam.

Ama nasıl olur da on dakikayı kurtarabiliriz?

Bizim sorunumuz, namazı daima kametteki 'Allahuekber'le başlatmamız. Hâlbuki ezanı camide dinlemek diye bir haz var. Bunu yaparsa insan, belli bir oranda dünyayı gerisinde bırakır. Her namaz için ayrı bir abdest almanın da katkısı var. Biz hemencecik imamın tekbiriyle başladığımız için namaza -ve namaz iklimine- o dünya bağlantısı da birden kesilmiyor. Bu bir şartel değil ki tek düğmeyle hallolsun.

Evvela hadis-i şerifler bizi cemaate sevk ediyor, bunun etkisi var. Hatta çok hassas bir konu: Ezanı dinleyin, buyurmuyor Efendimiz; "icabet edin" buyuruyor. Nedir ezana icabet etmek: Müezzin 'Allahuekber' deyince onun ardından tekrarlamak, 'eşhedü enlâ ilâhe illallah' deyince tekrarlamak, 'hayyealessalah' deyince müezzin; bu sefer sünnet olan aynısını tekrar değil, 'lâhavlevelâkuvveteillabillâh' demektir. Yani müezzin, "Haydi kurtuluşa gelin" diyor ama biz de "Allah'tan başka yardım edecek yoktur bunun için" diyoruz.

Müthiş bir yankı bu. Demek ki sünnete uygun bir namaz, namazdan önce elektriklenmenin başlamasıyla oluyor.

Hani arabaların kör noktası oluyor ya, bizim de böyle bir alanımız var. Şöyle ki, sözgelimi ezandaki bu sözleri sloganvari söylüyoruz. Böyle olunca da anlamını bilip bilmeden diyoruz. Ezanı ve namazı öğreten anne-babalar, mürebbiler, hocalar; bir anlam yüklemesini de çocuklarımıza yapmalıdırlar. Yani ezan, 'hadi gelin'den öte bir şey; 'gelmezseniz ne olur'u da hissettirmelidir.

Şu an ne kadar uygulandığına dair bir iddiada bulunamayacağım ama benim çocukluğumda, namaz kılmayanlar bile ezan okunurken radyolarını kapatırlardı. Edirnekapı'daki minibüsçüler hemen sesini kısarlardı radyolarının. Üstelik müstehcen sözlerdi çalanlar. O zamanlar içimden geçirirdim, "edepsiz... bir de güya kapatıyor..." diye. Şimdi bakıyorum ki bu bir iman alametiymiş aslında. Adamın bütün kötülüğüne rağmen şehide ve ezana saygısı bitmemiş mesela.

Gaziosmanpaşa'da on sene kadar kalmıştım. İmam-hatibe giden ana cadde güzergâhında mübalağasız, elli tane meyhane vardı. Hâlâ hayır dua ediyorum o meyhanecilere, ramazanda

hiçbirinin dükkânı açık olmaz, üstelik “Ramazan nedeniyle kapalıyız” yazarlardı kapılarına. Bu bir iman göstergesi.

Ama bunda cami imamlarının etkisi yoktu; Müslüman anne-babanın çocukları olmanın etkisiydi bu. Yani o ilk kısıntı öğretmiş onlara ne öğretmişse. Bu kişiye bir de “ezanın ruhu budur, bu ruha bizim ebedî saygımız vardır” diye bir şuur verilseydi, camiye davetiye olacaktı bu. Gençken değilse de yaşlanınca gidecekti belki.

Namaz Müslüman hayatının nirengi noktası ve bütün ibadetlere yansıyan, onların içinde yer alan bir ibadet...

Hadis-i şerife uygun olarak şöyle diyebiliriz: Bütün ibadetler terazinin bir kefesinde, namaz da tek başına. Efendimiz sallallahu aleyhi ve sellem buyuruyor ki, mümin kulun muhasebesi ilk olarak namazla başlar. Namazda muvaffak olanın gerisi kolay, demeye getiriyor sanki Efendimiz aleyhisselam. Çünkü beş vakit namazını titiz olarak kılan biri oruç da tutar, zekâtını da özenle hatırlar.

Ancak namazını eğilip kalkma düzeyinde tutan biri yalan konuşuyor, faiz de yiyorsa zaten o faiz, yalan, gıybet... sonunda namazı kemiriyor ve olmayan bir namazla baş başa bırakıyor sahibini. Bu sebeplerdir ki namazı adeta İslam düzeyinde tutan bir anlayış vardır dinimizde.

Bugüne kadar Müslüman olarak yaşamış ama evinde namaz terbiyesi almamış, o hassasiyeti kuşanmamış olanlara ‘namaza buradan başlayın’ nasıl denmeli ki İslam’ın olmazsa olmazı durumunda bulunduğunu anlasınlar namazın?

Evvela namaz, ibadetlerden bir ibadettir ve ölümüne bir dakika kalana kadar o kapı herkese açıktır. Yirmi-elli sene kılmamışsa bu hiç önemli değil. Yetmiş yaşında bir insan, diyelim ki elli senelik bir namazsız; onun namaz rahmetiyle elli sene aralıksız namaz kılanınki aynıdır. Yani o umut sönmez. Şu kadar ki insanın son hareketlenmeleri bitip doktorun hastadan ümit kestiği son sahneye kadar herkes içindir bu umut. Can boğaza gelene kadar herkes namazla cennete girmeye adaydır.

Bir kılmamaktan kaynaklanan borç dosyası vardır, bu vergilerdeki taksitlendirmeye benzer, namazda da taksitlendirme vardır; namazın kaza edilmesi denir buna. Elli yıl-gün-vakit; ne kadarsa borç, Allah’la ciddi bir tövbe anlaşması yapılmalı, ‘ben geldim ya Rabbi’ denmeli. Bu deyişte ne kadar samimi olunursa Allah’ın cevabı da öyledir.

Bu tövbeden sonra borçların tamamlanacağına dair de söz verilmeli Allah’a. Büyük bir tövbe ve ardından büyük bir vaat. Buna bugün öğle namazında başladık diyelim ve birkaç saat sonra, ikindide de öldük; biiznillah hiçbir sorun yoktur ve imanımız budur. Ama ‘olacak inşallah... iş çok yoğun... olmuyor...’ diye savsaklama durumundayken ölenin durumu hakikaten çok zor.

Allah’ın tövbe kapısı açıktır. Çocuğu gelirken çikolata mı istemiş yoksa Allah namaza mı çağırılmış belli olmayacak kadar aldırıışsız olanın durumu ise iyi değil demektir. Müslümanlık, Allah emrettiğinde hiçbir gevşekliğin olamayacağı ortam anlamına gelir. Namaz kılmayan insan için kapının kapanması diye bir şey yoktur; ama namaz kılmamayı basit görenin kapısında da çok güçlü kilitler vardır.

Kur’an-ı Kerim’deki “namazı muhafaza ederler” ifadesini nasıl anlamak gerekiyor?

Bunu birkaç türlü anlamak mümkün: Namazın kalitesini kollarlar, demektir yani camiye girince başka camiden sonra başka biri olmazlar. Seccadesinde hacı teyze, seccadeden sonra dedikoducu teyze olmazlar.

Dinimizin en temel prensiplerinden biri de az da olsa süreklilik ilkesidir. Dinimiz süreklilik ister. Bir sohbetten heyecanlanıp yedi günlük kaza namazı kılan ama sonraki yedi günü kazaya bırakan tavrı

istemiyor. Hadis-i şerif tam olarak, “az da olsa sürekli olanı” buyuruyor. Bilhassa nafilerde bu süreklilik isteniyor. Farzlarda konuşma hakkımız zaten yok, Müslümanın Rabbin seni günde beş defa karşısında görecektir.

Bir konu da namazın vakitlerinde muhafazasıdır. Efendimiz aleyhisselama (imandan sonra) Allah için yapılacak en iyi iş nedir diye sorulduğunda, “vaktindeki namaz” buyuruyor. Ezanla birlikte camiye/seccadeye hemen götüren bir namaz. Diyelim ki 15:07’de ikindi olacak, 15:02’de kılınan öğle namazı, muhafaza edilmemiş bir namazdır. Kabul edilmesi ayrı konudur ama kırmızı çizgide kılınmıştır, risk taşıyor demektir.

Son vakte bırakıldığında ‘hadi bir an önce oluversin’ gibi insanın içinde bir aciliyet doğuruyor.

O aciliyet zamanla ölebiliyor da. Vaktin çıkış sınırında kılanlar bir zaman sonra da illa kazaya bırakıyor. Şeytan ‘kaçırdığın namazları sonra da kılarırsın, Mekke’ye gidince kılarırsın’ diye ikna edebiliyor. Hatta Allah’ın affını da bir zaman sonra hatırlatmaz.

Namazı ezanla başlayıp ciddiyet oluşmasını söylüyoruz ya, ayrıntılarından toplayıp bir bütün çıkarmaya çalışıyoruz. Şu hususu ciddiyetle tespit etmeliyiz bu noktada: Melun şeytan da direkt ‘namaz kılma’ demez kimseye. Bunu hiçbir zaman yapmaz. Enayi değil.

Mesela imam-hatip lisesinde okuyan birine namaz kılmamayı, ‘Arapça notun düşecek, dikkatli çalış’ diye bir Arapça sevgisi vererek yapar. Hâlbuki ezana on dakika kala Arapça’nın, bütün dillerin ve her şeyin özü olan abdestini alıp namaza hazırlansa feyiz gelecek, belki az bilgisine Allah bereket verip puanının yüksek olması sağlanacaktı. O ‘benim iyi bi’ imam-hatip talebesi olmam lazım’ deyip Arapça’ya asılır, bir de bakar ki ezana on beş dakika kalmış.

Hemen hızlı bi’ abdest... bu sefer abdestte sorun çıkmış olur. Hızlı bi’ sünnetleri olmayan namaz...

Şeytanın bizi aptalca oyalayacağını zannetmemelidir insanlar. Yeri gelir, başka bir ibadetle oyalayıp namazımızı engeller. Mesela teheccüde kaldırır, sabah namazını engellemek için. Hâlbuki teheccüde sabah namazını kaçırma tehlikesi olmayan kalkmalıdır.

Riyâzu’s-Sâlihînin okumaya karar verdik, başladık, akşam ezanı okundu, yatsı olmak üzere ama biz hâlâ okuyoruz... hem hadis okumak için camiye gitmedik hem de namazı son vaktine yani kerahete bırakmış olduk. Hâlbuki akşam namazında acele etmek esastır. Bu kaç yaparken göz çıkarmak değil, kulağı gözü kesip atmaktır.

Adaba uymak, selef-i salihinin ve Allah dostlarının uygulamalarını esas almak mühimdir. Namazlı arkadaşlar ve namazı dikkate alan toplantıların sahibi olmak gerekiyor. Bir toplantıya gireceğimiz zaman kurul başkanının, “namazını henüz kılmamış olanlar için başlangıcı on dakika daha erteliyorum” dediğini düşününüz, bu hiçbir şey değilse bile en azından, namazın feyiz ve bereketiyle o toplantıya başlamak demektir. Hem başkanın, başkanlık otoritesiyle namazı dikkate alması esnek davrananlara da mesaj vermiş olması anlamına gelir.

Namazı dikkate alan bir yolla yaşadığımız zaman bu bizi bir süre sonra toplantı saatini ‘namazdan sonra’ diye ayarlamaya götürecektir. Namazlarımız rahatlayacaktır.

Namazın bir Müslüman’ın hayatına taşıyacağı ana hassasiyetler neler olmalı, hem namazın sıhhatini besleyecek hem de Müslüman’ın hayatını tanzim edecek?

- 1- Namazı İslam’ın emirlerinden biri olarak değil, İslam olarak görecektir. Varsa namaz, İslam var; yoksa namaz, İslam yok. Ömer bin Hattab radiyallahu anhin vefat ederken söylediği bir söz

vardır. Komaya girdikten sonra evine götürülüyor ve ölüp ölmediğini merak ediyorlar, vücudundan da kan akıyor o esnada.

İbni Abbas radiyallahu anh, “namaz geçiyor” diye bağırın, diyor, ölmediyse uyanır.

“Namaz ey müminlerin emiri!” diye bağırıyorlar. Ömer bin Hattab radiyallahu anh birden uyanıyor, namazın kılınıp kılınmadığını soruyor. Kılındığını söylüyorlar.

Bunun üzerine Ömer bin Hattab, *لَا حُظَّ فِي الْإِسْلَامِ لِمَنْ تَرَكَ الصَّلَاةَ* diyor, “namazdan payı olmayanın İslam’dan payı yoktur.”

Namazda bu seviyeye doğru koşmalıyız. Bu seviyede değiliz, belki yakınında bile değiliz bunun ama Rabbimiz görmelidir ki bunu istiyoruz, çocuklarımızın böyle olmasını istiyoruz. Hedefimiz budur.

- 2- Önce namaz olacak. Ramazan iftarı hariç önce namaz olacak. Tabii ‘iftar’dan söz ediyoruz, yatsı okunmak üzereyken hâlâ kalkılmamış sofradan değil. Toplantı, gezi, iş, yemek... bunların hepsinde öncelenen namaz olmalıdır.
- 3- Sigarasından gıybetine kadar büyük-küçük günahlara bakışımız ve mesafemiz, namazla şekillenmelidir.

Diyelim ki köyüme gidiyorum. Bizim Karadeniz çok yamaç olduğu için şehirde giydiğimiz ayakkabılarla orada yürümek zor. Lastik ayakkabı giyiliyor. Ama o lastiği İstanbul’da giyseniz sadaka verilecek kimse sanırlar insanı. İşte, Müslüman da namaz kılan biri olduğunu söylüyorsa mesela yolda yürürken simit de yemeyecek.

Çünkü namaz kılan insan, bir başkasının o simidi görüp özenebileceğini düşünen insandır. Gıybetin en tatlı anında da namaz gelecek aklına. Yalan dilinin ucuna kadar gelecek ama namaz kılan biri olduğunu hatırlayıp o yalanı söylemeyecek.

Tokadı hak eden çocuğunun öğlende namaz kıldığını hatırlayıp “o namaz uğruna bağışladım bu çocuğu” de, hem çocuğa namazın onun kurtarıcısı olduğunu öğretmiş ol hem de sen namaza saygıdan dolayı kazan.

- 4- Her namaz bizim için bir puanlık terakki olmalıdır, yükselmeliyiz her namazla. Üç sene önce geldiğimde namazı kılarken önümdeki saat veya kütüphane -ki camide bunların mihrap yanına konması hatalıdır- gözüme çarpıyordu; şimdi olmamalı. Artık radyatöre yaslanarak ezanı beklemek yerine Mushaf’ı alıp okuyarak ya da tespih çekerek beklemeliyim ezanı. Böylece namaz, Ömer bin Hattab’ın ölüp ölmediğini test edebildiğimiz malzeme hâline gelir.

Rabbimiz o imanın parçalarından bizim gönlümüze de yerleştirir inşallah.

Âmin. İmanımız o imanla aynıdır da... işte, biraz egzersiz eksikimiz var maalesef.